

הלכות פסח תענית

ך כמה דברים אמורים כשמיסב בלכד אבל בני החבורה המסובין וישנו מקצתן כאמנע אכילת האפיקומן וניעור יבולין לחזור ולאכול עור¹⁰ אפילו אכלו כבר כוית שאין שינתם חשובה הפסק כיון שמקצת חבורתם נשארו בלא שינה¹¹ אבל אם ישנו כל בני החבורה וניעור אינן חוזרין לאכול עור¹²:

ה וכל זה כשנדרמו בשינה אבל אם נתנמנו בלכד וניעורו¹³ וכן יחיד שמיסב ונתנמנם וניעור יבולין לחזור ולאכול¹⁴ ואיהו מתנמנם ישן ואינו ישן ניעור ואינו ניעור כגון שאם קורין אותו והוא עונה¹⁵ ואינו יודע להשיב דבר שצריך להרהר קודם שישבו¹⁶ וכשמוכרין אותו הוא נזכר כגון ששואלין אותו באיזה מקום הנחת חפץ פלוני ואינו יודע להרהר ולזכור בעורו מתנמנם באיזה מקום הניחו וכשמוכרין אותו ואומרים לו הנחת במקום פלוני הוא נזכר ואומר הן או לאו¹⁷ וכיוצא בזה:

ו וכל זה כשישן לאחר שהתחיל לאכול האפיקומן אבל אם ישן קודם לכן וניעור יכול לחזור ולאכול כמה שרצה ולאכול האפיקומן אח¹⁸ וכן יכול לאכול סעודתו בבית ולילך לאכול האפיקומן בבית אחר¹⁹:

תעמי ברכת המזון על כוס שלישי וכו' מ' סעיפים:

א אחר אכילת האפיקומן צריך למונז כוס שלישי לברך עליו ברכת המזון²⁰ ואף להאומרים²¹ שברכת המזון אינה מעונה כוס מכל מקום הואיל ותקנו חכמים לשתות ד' כוסות בלילה זה יש לעשות מעצה בכל אחד ואחד²² ועל השלישי יברך על מזונו (ואם לא עשה כן לא יצא ידי חובת ד' כוסות²³ כמו שנתבאר בס' תע"ב²⁴):

ב כוס זה צריך להקדק בו אם הוא נקי²⁵ משוירי כוסות²⁶ הדיינו שיוירי יין ששרה בו פת²⁷ שאם אינו נקי צריך שטיפה והדחה²⁸ או לקנחו יפה כמו שנתבאר בס' קפ"ג²⁹ ואף מי שאינו נזהר בזה כל השנה (לפי שברכת המזון אין צריך כוס מעיקר הדין³⁰) מכל מקום בלילה זה צריך לזהר³¹:

ג אחר ששתה כוס זה אסור לשתות יין³² או שאר משקה המשכר³³ עד כוס הרביעי שבמא ויחבר³⁴ וישן וימנע מקריאת גמר ההלל³⁵ ואף ממשקה שאינו משכר יש למנוע מטעם שנתבאר בס' תע"ה³⁶ חוץ ממים וכיוצא בהם כמו שיתבאר בס' תפ"א³⁷:

ה מעוף מן.	כא משנה קב, מנ"א, רנ"ב"ם שם, שו"ע שם.
ו ח"י סק"א.	כב בלש מ"ב ברע"ת ויש אומרים.
ז תומ' בברית נא, א ד"ה שטיפה.	כג משנה שם, רנ"ב"ם שם, שו"ע שם.
ח רש"י ביצה כא, ב ד"ה שוירי.	כד רנ"ב"ם שו"ע שם, כר"ב יומ' במשנה שם דאפיא קאי.
ט רש"י בתשובה סי' פח, שכן דעת כל האחרונים. ב"ח ריש הסי' ט"ז סק"א. ח"י שם.	כה ענביא הרבה שם.
י מעוף ב.	כו גזר"א שם, מ"א סק"ד.
יא כרלעיל סי' קפ"א, שנהגין בהמורים שאינה מעונה כוס, ויראה גם לעיל סי' תע"ט וסי' נ"א.	כז ושי"י בתענית דף י"ג, ב ד"ה אחרות.
יב רש"י שם, ט"ז שם, ח"י שם.	כח רש"י"ם פסחים שם ד"ה לאהרתי.
יג משנה ק"ג, ב. מנור וש"ע סי' א.	כט רבנן ירוהם ג"ה ח"ד (פג, ד), דמ"א סי' ב.
יד ט"ז סק"ב, ח"י סק"ג.	ל ט"ז סי' תע"ט סק"ג, מ"א שם סק"ב.
טו וירושלמי פ"י הל' רש"י"ם שם ד"ה כין ג' ב"י ד"ה ומ"ש ולא, ט"ז שם.	
טז רש"י"ם שם, ט"ז שם.	
יז מנ"ס מ"א.	
יח מעוף א.	

סימן תעט

א משנה ק"ג, ב. מנור וש"ע סי' א.
 ב לעיל סי' קפ"א, וש"נ.
 ג רב"א בגמרא ע"ט.
 ד פרי"ח סי' תפ"ד בסופו.

הלכות פסח תעמ

תז

ך אבל כוס זה השלישי יכול לשותו כולו אפילו מחזיק הרבה יותר מרביעית¹⁰ ואפילו מפסיק הרבה פעמים באמצע שתיית הכוס אף על פי כן הכל נחשב לכוס אחד¹¹ אפילו שהיה מתחלת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה יותר מכדי אכילת פרס¹² ומכל מקום אם הכוס מחזיק הרבה יותר מדאי לא ישתנו כולו שלא ישתכר¹³:

ה ואפילו בכוס קטן אם שתה ממנו רוב רביעית¹⁴ או יותר והיה ברעתו שלא לשתות עוד ממנו¹⁵ ואחר כך נמלך לחזור ולשתות עוד ממנו כיון שצריך לברך ברכה ראשונה על מה שרוצה לשתות אסור לו לשתות ממנו (או מכוס אחר) אפילו אינו יין אלא שאר משקה שהוא חמר מדינה מפני שנראה כמוסוף על הכוסות שתקנו חכמים כמו שנתבאר בס' תע"ג¹⁶:

ז מצוה לחזור אחר זימון¹⁷ לאמירת ההלל¹⁸ כדי לומר הודו בשלושה דחינו שהאחד יאמר לשנים שעמו הודו לה' וגו'¹⁹ והם יענו אחריו הודו לה' וגו' וכן באנא ה' וגו' כמו שנתבאר בס' תכ"כ²⁰ עיין שם המעם והגדול שבהן הוא אומר הודו והשנים הקטנים ממנו עונים אחריו²¹ ויכול הגדול ליתן רשות לקטן²² ואפילו אם אותן השנים אכלו בבית אחר²³ וכבר קראו את ההלל לעצמן מצטרפין לזימון להלל.

ומכל מקום מי שאין שנים אוכלין עמו בבית אין צריך לחזור אחר שלשה אנשים מבית אחר אלא די באשתו ובניו שהגיעו לחינוך שיענו אחריו²⁴ ואף שלכתחלה מצוה מן המובחר לומר הודו ואנא כגו' אנשים שהגיעו לכלל מצות²⁵ מכל מקום אין צריך להקפיד כל כך בשביל זה²⁶ למרות אחריהם ולהביאם מבית אחר אלא די באשתו ובניו שהגיעו לחינוך.

ויכול ליתן רשות לקטן לומר אנא וגו' והוא יענה אחריו²⁷ אבל הודו לא יענה אחר הקטן אלא יתחיל הוא בעצמו והקטן יענה אחריו לפי שהודו הוא תחלת הפרק ובהשקטן מתחיל והוא עונה אחריו נראה כאלו הקטן הוא שלוחו²⁸ ותבא לו מארה²⁹ שזמבזה את קונו לעשות לו שלוחים כאלו³⁰.

ומכל מקום יאמר נא ישראל ויאמרו נא בית אהרן ויאמרו נא יראי ה' אם אמרם הקטן

יט ראב"ה סי' תקכה (ע' 170). הגהות מיימנות פ"ה אות ב. וראה לעיל סי' תעב סי"ט.

כ רבני משה פ"ק א, ב"ש תשנ"ג, וזהו ה"ל סדר הגדה (ע' קכב), ומדרי"ל ברינא ומהרא"י. רמ"א.

ויתרה מזה ראה לעיל סי' תעב סוף סמ"ז.

כא ראה פ"ד סי' ר"ה ונ"ש והכל, ולעיל סי' תעב ס"ט ד"ה ומ"ש צריך, ולעיל שם ס"כ (ששע"ו רוב רביעית צריך לשתות בתך שעורו כדי אכילת פרס).

כב ד"י סק"ה.

כג שיצאו בה ל"ח, כמבואר בחז"א סי' תעב פ"ק י. לעיל שם סי"ט.

כד מ"א פ"ק א. ד"י סק"ה.

כה מ"ב וי"ג.

כו מור וש"ע.

כז מ"ז סק"ג. מ"א סק"ב.

כח וחדש תהלים ק"ג, נ.

כט סימן זה בשע"ר לא הגיע לדיון, וראה מור ורמ"א שם ס"ב, ומ"א סק"ג. וראה גם לקמן סי' תפח ס"ג.

וגמה חב"ד: גדול הבית מקראי "הודו גו" וכל המסובין עונים אחריו "הודו גו" יאמרו גו", הגדול (אוטר כיוון עם המסובין הודו גו' ואח"כ) מקראי "אמרו גו" עונים אחריו "הודו גו" יאמרו גו" וכן כ"אמר"ל השני. ר"באנא ה' מקראי הגדול ד' פעמים והמסובין עונים אחריו (ספר המנונים – חב"ד ע' 41).

ל ככבו סי' ג. דמ"א.

לא וזהו ה"ל סדר הגדה (ע' קכ, אף בקטן ממש, לענין אגא, כדלקמן). רבני משה פ"ק ב. דמ"א, לפירוש מאמר מרדכי פ"ק ג (קטן מננו).

לב דרבי משה שם. דמ"א.

לג דא"ש פ"י סי' לב. מור. מ"ז ס"ג. מ"א פ"ק ב. ח"י פ"ק ה.

לד אגור סי' תתנ.

לה דמ"א שם.

לו וזהו ה"ל שם. מ"א שם.

לז מהר"י וי"ל סי' קצט. מ"א שם.

לח משנה מוכח לה, א.

לט רש"י שם ד"ה. ותבא. מ"א שם.

הלכות פסח תע"ב

תה

והוא עונה אחריו הודו לה' וגו' אף כדעבד לא יצא ידי חובתו אלא אם כן חזר ואמר גם כן בפני עצמו ויאמר נא וגו' אבל אינו יוצא כמה ששמע מהקמן כיון שהקמן הוא פטור^מ מכל המצות שבתורה ואינו חייב בהם אלא (מדברי סופרים) כדי להנכו במצות^נ:

ז אבל יכול ליתן רשות לאשתו לומר הודו^ו ויאמר נא ויאמרו נא והוא יענה אחריה הודו ויצא ידי חובתו כמה ששומע ממנה ויאמר נא ויאמרו נא וגו' שאף שהנשים פטורות מכל הללו^ז כמו שנתבאר בס' הכ"ב^ח בהלל זה חייבות^ט ואין שום חילוק ביניהן לאנשים בכל מה שנהג כלילה זה כמו שנתבאר בסיומן תע"ב^י:

ח וכל זה בהודו שבהלל זה אבל להודו שבהלל הגדול אין צריך וימון כלל^י וכן לברכת המזון אין צריך לחזור אחר וימון^י והנהיג לצאת מבתיהם לבית חבריהם לברך שם ברכת המזון ביומון הוא מנהג בורות^י וגם יש איסור דברר אם יוצאין מבתיהן אחר אכילת אפיקומן^י שאסור להם לטעום כלום^י בבית שהלכו לשם ואם כן האיד יברכו שם ברכת המזון הלא ברכת המזון צריך לברך במקום גמר האכילה^י ואי אפשר להם לחזור ולאכול האפיקומן בבית שהלכו לשם שאין אוכלין אפיקומן בב' מקומות^י אפילו לא אכל במקום הראשון כוית^י אלא אם הם רוצים ילכו לשם קודם אכילת אפיקומן ויאכלו שם האפיקומן ויברכו שם ברכת המזון והלל ביומון^י או יאכלו האפיקומן ויברכו ברכת המזון בביתם ואח"כ ילכו לשם אם ירצו לומר הלל^י ביומון שלשה אנשים:

ט נהגו שבעל הבית האומר ההגדה הוא מברך ברכת המזון כלילה זה^י אף אם יש שם אורח^י שנאמר^י וטוב עין הוא יבורך חסר וא"ו כלומר יבורך ולמדו החכמים^י מכאן שאין נותנין לברך ברכת המזון אלא למי שהוא טוב עין^י ובלילה זה נקרא בעל הבית האומר ההגדה טוב עין שאומר כל דכפין ייתי ויכול^י.

ומכל מקום יכול ליתן רשות לברך לאחר^י:

נא אחרונים. מ"ו שם. מ"א שם.	מ משנה שם (אף באשה, משאר הלל). רמב"ם הל' תוכה פ"ג ה"ד. אגודה סוטה ס' כא. מ"א שם.
נב כרעיל ס' תעה ס"א.	וראה רובר שלום ע' עג.
נג כרעיל ס' קפר ס"א.	מא רש"י שם ד"ה מקרין.
נד כרעיל ס' תעה ס"ב.	מב כרעיל ס' קפו ס"ג.
נה כרעיל ס' פ"ג.	מג מהר"ד שם (ע' קבא). ח"י קפ"ג.
נו מ"ו שם.	מד משנה סוכה לה' א (שאינה יכולה להוציא האש בהלל). תוס' שם ד"ה מו (שפטורות משאר הלל).
נז כרעקן ס' ס' תפ ס"ב.	מה סיומן זה כשנועד לא הגיע לדינו, וראה מ"א שם סק"ה.
נח אגודה פ"י ס' צו. הלכות ומנהגי נדר"ש ס' שמה. רמ"א.	מו תוס' שם. מהר"ל שם. ח"י שם.
נט ח"י סק"ה. ובשאר ימות השנה אורח מברך, כרעיל ס' ר"א ס"ד.	מז סעף כה.
ס משילו כב. ט.	מח מ"א ס' תכב סק"ה. ח"י סק"ה.
סא סוטה לח. ב.	מט ט"ז סק"ה. מ"א סק"ה. ח"י שם. וראה לעיל ס' קצו סף ס"א.
סב כרעיל ס' קפג מנ"ו.	נ פ"ד"ח סוף ה"ט. ביח סוף ה"ט בשם נדר"ל מפרא נבמרות ד' פס"ג.
סג דרכי משה ס"ק ג במפג. רמ"א.	
סד אגודה שם. ח"י שם.	